

YÜKSEKÖĞRETİM FİNANSMAN POLİTİKALARI VE KURUM BAŞARISINA ETKİSİ*

*Prof. Dr. H. Hüseyin BAYRAKLI**

*Prof Dr. Mustafa ERGÜN***

*Dr. Süleyman KARATAŞ****

ÖZET

Bu çalışmada, fakültelerin kullandıkları finansman ile fakültelerin mezun öğrencilerinin başarısı arasında doğrusal bir ilişki olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmaktadır. Buradan hareketle fakülte bazında kullanılan bütçeler ile öğrencilerin lisans eğitimi sonrasında girmiş oldukları KPSS sınav sonuçları dikkate alınarak; öğrencilerin sınav sonuçları ile fakülte başarısının karşılaştırmalı bir analizi yapılmaktadır.

Araştırma sadece fakülte bütçelerinin ya da öğrencilerin eğitim öğretimi için kullanılan paranın başarı için tek unsur olamayacağını; sadece öğrenci başarısına etki eden faktörlerden birisi sayılabileceği gerçeğini ortaya koymaktadır. Araştırma kapsamında kullanılan finansman ile ortak bölümlerin KPSS sonuçları değerlendirildiğinde fazla bütçe kullanan üniversitelerin öğrencileri daha az bütçe kullanan üniversite öğrencilerinden daha başarılı olarak gözükmemektedir. Özellikle her fakültenin özel alan bilgisini ölçen sorularda KPSS sınavlarından elde ettiği sonuçlar arasında anlamlı farklılık görülmektedir. Ancak öğrenci sayılarındaki değişiklikler, üniversitenin konumluk yeri vs. sebeplere bağlı olarak bazı üniversitelerin öğrencilerinin sonuçları arasında anlamlı farklılıkların olduğunu da söyleyebiliriz.

Anahtar Kelimeler: Türkiye’de yükseköğretim, yükseköğretimin finansmanı, finans politikaları, Kurum başarısı

* Bu çalışma “**Türkiye’de Yükseköğretim Finansman Politikaları ve Kurum Başarısına Etkisi**” adıyla Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Doktora Tezi olarak kabul edilen eserin tanıtım makalesidir.

* A.K.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Maliye Bölüm Başkanı.

** A.K.Ü Eğitim Fakültesi Dekanı, Eğitim Bilimleri Bölüm Başkanı

*** A.K.Ü. Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü.

ABSTRACT

This dissertation aims at exploring the linear correlation between finance policies used by faculties and faculty success rates. From this point, the relation between individual budgets of the faculties and success rates of undergraduate students at KPSS (Civil Servants Selection Exam) have been taken into consideration and a comparative analysis has been made.

This paper aims to present that the budget of the faculty or the money used for the education of students cannot be the only factor for the success of students; indeed it can be regarded as just one of the factors.

Comparison of expenditures of schools with larger and smaller budgets for the education and the success levels of students at KPSS exams has shown no important difference.

A meaningful difference has not been found between faculties at KPSS exams in terms of special proficiency questions. But a meaningful difference has been found between the scores of some universities in terms of the differences in student numbers, location of the university etc.

Key words: Higher education in Turkey, financing higher education, finance policies, success of institution

GİRİŞ

Üniversiteler hem bireye hem de topluma fayda sağlayan bir kurum olarak toplumsal açıdan önemli bir yere sahiptirler. Bir taraftan topluma faydalı bireyler yetiştirmeyi amaç edinen üniversiteler diğer taraftan eğitim, araştırma ve yayın faaliyetleri yaparak toplumsal hizmetleri yerine getirmektedir. Dolayısıyla üniversiteler, toplumun kalkınması için araştırma ve yayınlar yaparak sosyal, kültürel ve iktisadi olarak kalkınmışlık düzeyini artıran kurumlar olarak isimlendirilebilmektedir.

Üniversiteler bu toplumsal görevlerini icra ederken, birçok ülkede olduğu gibi, bu hizmetlerini yapma bedelini devlet bütçesinden karşılamaktadırlar. Özellikle devlet üniversitelerinin kaynaklarının hemen hemen yarısı her yıl bütçeden ayrılan fonlarla tedarik edilmektedir. Yakın zamanda da özel üniversitelere kaynak aktarımında bulunmaya başlanmış bazı özel üniversitelerin bütçeleri çoğu devlet üniversitelerinin bütçelerinden fazla olmuştur. Çünkü eğitim hizmetleri bireyden çok toplumsal fayda sağlaması açısından, yarı kamusal mal olarak nitelendirilmektedir.

Kaliteli ve istenen bir yükseköğretim hizmetinin sunulması için öncelikle nitelikli insan gücü sermayesi yanında, her türlü teknik donanım sermayesinin de olmak zorunluluğu vardır. Bu sebeple yükseköğretimin kaliteli eğitim verebilmesi için sağlam ve sürekli mali kaynak ihtiyacı vardır.

Etkili bir yükseköğretim, eğitim ve öğretim kaynaklarının etkili dağıtılması ve kullanılmasıyla gerçekleşebilecektir. Elbette yükseköğretime ayrılan kaynakların sağlanması ile birlikte, yükseköğretim kurumlarına tanınacak idari ve mali özerklik yanında, kaynakların toplanmasında ve kullanılmasında mali saydamlık ilkeleri ön plana çıkarılmalıdır. Mali saydamlık kendiliğinden yükseköğretim sisteminin başarısına etki edecektir.

Bu çalışmada, üniversitelerin fakülte bazında mukayeseli analizi yapılmış; bölüm bazında KPSS sınav sonuçları açısından hangi üniversitenin hangi bölümlerinin yıllara göre daha başarılı olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Yapılan regresyon analizi ile de bağımsız değişken olarak alınan fakülte bütçesinin KPSS sınavı Genel Yetenek,

Genel Kültür, Eğitim Bilimleri, İktisat İşletme ve Maliye bölümlerinin mezunlarının başarılarına etkisinin olup olmadığı araştırılmıştır.

I. ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırmanın amacı, fakültelerin kullandıkları finansman kaynakları ile fakülte başarısı arasında doğrusal bir ilişki olup olmadığını saptamaktır. Buradan hareketle fakülte bazında kullanılan bütçeler ile öğrencilerin lisans eğitimi sonrasında girmiş oldukları KPSS sınav sonuçları dikkate alınarak; öğrencilerin sınav sonuçları ile fakülte başarısının karşılaştırmalı bir analizi yapılmaktadır.

Üniversitelerin toplam kaynakları ve KPSS sınavından aldıkları puanlar yayınlanmış veri olduklarından, araştırma; nicel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizidir. Araştırma verilerinin çözümlenmesinde; SPSS (Statistical Packages For Social Sciences) 13.1 paket programı kullanılmıştır. Verilerin değerlendirmesinde ANOVA (Tukey) , t testi, frekans analizleri ve REGRESYON analizleri yapılmıştır.

II. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini ülkemizdeki devlet üniversitelerinin tamamı oluşturmaktadır. KPSS ilk olarak 2001 yılında uygulandığı için; araştırmada, 1997–2001 ÖSS taban ve tavan puanları, bunlara karşılık olarak da 2001–2005 KPSS puanları veri olarak alınmıştır. Bu nedenle, örneklem, bu kapsama giren üniversitelerden oluşmaktadır. Örneklemi oluşturan üniversitelere karar verilirken bahsi geçen yıllarda, bölümler bazında ortak fakülteleri almanın yanında KPSS sınavına giren öğrencilerinin de olması esası dikkate alınmıştır. Üniversitelerin bazı fakülte programlarının araştırmamıza konu olan yıllarda açık olmaması nedeniyle regresyon analizinde sorun olmuştur. Bu nedenle o yıllara ait fakülte mezunlarının sınav sonuçları, değerlendirme yapılırken göz ardı edilmiştir. Evreni oluşturan 53 üniversite, yukarıda bahsi geçen nedenlerle, 28 üniversiteden oluşan bir örnekleme dönüşmüştür.

Ayrıca üniversitelerin sadece üç fakültesi araştırma kapsamına alınmıştır. Bu fakülteler her üniversite için İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Eğitim Fakültesi ve Fen Edebiyat Fakülteleridir. Bu fakültelerin seçilme nedeni ise genelde üniversitelerde ortak bölümlerin eğitim-öğretime ilk açılan fakülteler olmasıdır.

Fakültelerin her bir bölümü için, KPSS puanları, eğitimleri için kullanılan fakülte bütçeleri, SPSS ortamında analiz edilerek, başarıları hakkında karşılaştırmalı yorumlarda bulunulmuştur.

III. YÖNTEM

Verilerin çözümlenmesinde SPSS 13.1 paket programı kullanılmıştır. Verilerin değerlendirmesinde ANOVA, t testi, frekans analizleri ve Regresyon analizleri yapılmıştır. Anova testi ile, araştırmada ikiden fazla bağımsız değişken kullanıldığından, değişkenler içindeki birçok grup ortalamaları arasındaki anlamlı ilişkileri araştırılmaya çalışılmıştır. Regresyon analizi ile de bağımlı değişken olarak kullanılan fakülte bütçesinin diğer değişkenlere etkisinin olup olmadığı araştırılmaya çalışılmıştır. Çünkü regresyon analizinin amacı, aralarında ilişki olan iki yada daha fazla değişkenden birinin bağımlı değişken, diğerlerinin bağımsız değişkenler olarak ayrımı ile aralarındaki ilişkinin bir matematiksel eşitlik ile açıklanması sürecini ortaya koymaktır.

IV. VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırma ile ilgili veriler toplanırken YÖK ve ÖSYM yayınları taranmış, ilgili rapor ve dokümanlar basılı kitaplar halinde elde edilmiştir. YÖK'ün her yıl yayınladığı raporlar yine YÖK'ün İnternet veri tabanından alınmıştır. ÖSYM'nin her yıl sınavlardan sonra yayınladığı taban ve tavan puanlarının kitapçıkları ile KPSS sınav sonuçları kitapçıkları (1997, 1998, 1999, 2000, 2001) araştırmamıza konu olan yıllar itibarıyla elde edilmiş; veriler oradan aktarılmıştır. Ancak araştırmada daha sonradan 1999 ÖSYS yerleştirmesinde kullanılan minimum ve maksimum taban tavan puanlar bilgisine ulaşılmamasına rağmen; ÖSYM'nin sadece 2003 yılı

KPSS sınavını öğretmen adaylarına uygulamış olmasından dolayı 2003 yılı KPSS sonuçları değerlendirmeye alınmamıştır.

Fakülte bütçeleri ise 1997, 1998, 1999, 2000 ve 2001 yıllarında yayınlanan Resmi Gazete¹lerden alınmıştır. KPSS sınav sonuçlarında araştırmamıza konu olan fakülte öğrencilerinin hepsinin ortak girdiği genel kültür ve genel yetenek testleri ortalama netleri ile özel alan netleri hesaplanmıştır. Netler hesaplanırken araştırmaya konu olan yıllarda fakültelerin yıllar itibariyle mezunlarının yaptıkları toplam netler toplanmış ve yıl sayısına bölünmüştür. Elde edilen net ortalaması analiz edilmeye çalışılmıştır. Fakülte bütçeleri hesaplanırken de her bir üniversitenin fakülte bütçeleri ayrı ayrı Resmi Gazetelerden alınmıştır. Fakülte bütçeleri hesaplanırken her bir üniversitenin fakültelerinin 1999 yılı hariç dört yıl (1997–2001) süresince kullandığı fakülte bütçeleri toplanmış ve dörde bölünerek ortalama fakülte bütçesi hesaplanmıştır. Bunlarla birlikte özellikle eğitim fakülteleri ile fen edebiyat fakülteleri mezunlarının eğitim bilimleri sınavından elde etmiş oldukları netlerin ortalaması da çıkarılmış ve analiz edilmiştir. Karşılaştırmalı ve analitik bir değerlendirme yapabilmek amacıyla özellikle bölüm bazında üniversitelerde o yıllarda açık olan bölümlerin seçilmesine özen gösterilmiştir.

Araştırmanın değerlendirme kısmında bir takım sorunlarla karşılaşmıştır. Öncelikle değerlendirmede bazı fakültelerin belirtilen yıllarda öğrencileri olmadığından ortalama netleri çıkartılamamıştır. Bu nedenle o yıllara ait o fakültenin netleri hesaplanamamış; dolayısıyla değerlendirme yapılmamıştır.

V. BULGULAR VE YORUMLANMASI

Araştırmada örneklem dâhilindeki üniversitelerin ANOVA sonuçlarına bakıldığında Eğitim Fakülteleri arasında sadece genel yetenek testine bağlı anlamlı bir farklılık göze çarpmaktadır. Eğitim Fakültesi öğrencilerinin genelde bütün üniversiteler için eğitim

¹ 31 Aralık 1997 Mükerrer Sayı: 23217, 6 Ocak 2000 Mükerrer Sayı 23928, 26 Aralık 2001 Mükerrer Sayı 24622 Resmi Gazetelerden alınmıştır.

bilimleri ve genel kültür testlerinden elde ettikleri net ortalamaları arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Tablo 1’de araştırma kapsamında ele alınan 28 üniversite içinden KPSS genel yetenek testine bağlı olarak ortaya çıkan anlamlı farklılık düzeyleri en başarılı üniversiteden en başarısızına doğru sıralanmıştır.

Tablo 1. Eğitim Fakülteleri 5 Yıllık Bütçe Ortalamaları ve Genel Yetenek KPSS Başarı Sıralaması

ÜNİVERSİTELER	GENEL YETENEK ORTALAMASI (1997–2001)	BÜTÇE ORTALAMALARI (1997, 1998, 1999, 2000 ve 2001)
Hacettepe Üniversitesi	43,67	1.893.020,25 YTL
Kocaeli Üniversitesi	42,95	24.000,00 YTL
Akdeniz Üniversitesi	42,80	21.275,00 YTL
Osmangazi Üniversitesi	40,25	54.785,00 YTL

Tabloyu değerlendirdiğimizde genel yetenek testi beş yıllık bütçe ortalamaları ve beş yıllık net ortalamaları dikkate alındığında bütçeye göre başarının olduğunu söylemek mümkün görünmemektedir. Ancak Osmangazi Üniversitesi öğrencilerinin eğitimi için harcanan fakülte bütçesine bağlı olarak Kocaeli ve Akdeniz üniversitelerinden daha fazla olmasına rağmen net ortalamasının düşük olması dikkate değerdir.

Tablo 2. Eğitim Fakülteleri 5 Yıllık Bütçe Ortalaması ve Genel Yetenek KPSS Başarısızlık Sıralaması

ÜNİVERSİTELER	GENEL YETENEK ORTALAMASI (1997–2001)	BÜTÇE ORTALAMALARI (1997, 1998, 1999, 2000)
---------------	--------------------------------------	---

		ve 2001)
Yüzüncü Yıl Üniversitesi	32,57	607.175,00 YTL
Atatürk Üniversitesi	32,65	1.368.407,50 YTL
Süleyman Demirel Üniversitesi	33,26	462.137,50 YTL
Sakarya Üniversitesi	33,38	104.970,00 YTL
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	33,75	635.912,50 YTL

Tablo 2’yi değerlendirdiğimizde beş yıllık bütçe ortalamaları ve beş yıllık genel yetenek testi net ortalamaları dikkate alındığında bütçenin başarısızlıkta etkili olduğunu söylemek mümkün görünmemektedir. Ancak; Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin eğitimi için harcanan fakülte bütçesinin Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi ve Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencilerinin eğitimi için harcanan fakülte bütçelerinin daha az olmasına rağmen net ortalamalarının yüksek olması dikkat çekmektedir.

Tablo 3. Fen Edebiyat Fakülteleri 5 Yıllık Bütçe Ortalaması Ve Genel Yetenek KPSS Başarı Sıralaması

ÜNİVERSİTELER	GENEL YETENEK ORTALAMASI (1997–2001)	BÜTÇE ORTALAMALARI (1997, 1998, 1999, 2000 ve 2001)
Dokuz Eylül Üniversitesi	53,50	339.175,00 YTL
Çukurova Üniversitesi	42,46	618.550,00 YTL
Kocaeli Üniversitesi	41,46	481.025,00 YTL

Balıkesir Üniversitesi	40,66	414.500,00 YTL
Akdeniz Üniversitesi	40,28	466.572,50 YTL

Tablo 3'e baktığımızda fakülte bütçesinin başarıya etki ettiğini söylemek mümkün değildir. Beş yıllık bütçe ve genel yetenek testi net ortalamaları dikkate alındığında; Dokuz Eylül Üniversitesi öğrencilerinin eğitimi için harcanan fakülte bütçesinin diğer üniversitelerin bütçesinden daha az olmasına rağmen net ortalamalarının fazla olması dikkat çekmektedir.

Tablo 4. Fen Edebiyat Fakülteleri 5 Yıllık Bütçe Ortalaması Ve Genel Yetenek KPSS Başarısızlık Sıralaması

ÜNİVERSİTELER	GENEL YETENEK ORTALAMASI (1997-2001)	BÜTÇE ORTALAMALARI (1997, 1998, 1999, 2000 ve 2001)
Yüzüncü Yıl Üniversitesi	34,87	904.695,00 YTL
Atatürk Üniversitesi	35,72	1.575.137,50 YTL
Cumhuriyet Üniversitesi	35,77	739.362,50 YTL
Süleyman Demirel Üniversitesi	35,88	463.750,00 YTL
Niğde Üniversitesi	36,17	356.897,50 YTL

Tablo 4'ü değerlendirdiğimizde beş yıllık bütçe ortalamaları ve beş yıllık genel yetenek testi net ortalamaları dikkate alındığında bütçenin başarısızlıkta etkili olduğunu söylemek mümkün görünmemektedir. Ancak; Niğde Üniversitesi öğrencilerinin eğitimi için harcanan fakülte bütçesinin Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Atatürk

Üniversitesi, Cumhuriyet Üniversitesi ve Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencilerinin eğitimi için harcanan fakülte bütçelerinden çok daha az olmasına rağmen net ortalamalarının yüksek olması dikkat çekmektedir.

Tablo 5. İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri 5 Yıllık Bütçe Ortalaması ve Genel Yetenek KPSS Başarı Sıralaması

ÜNİVERSİTELER	GENEL YETENEK ORTALAMASI (1997–2001)	BÜTÇE ORTALAMALARI (1997, 1998, 1999, 2000 ve 2001)
Ankara Üniversitesi	48,21	979.769,50 YTL
Hacettepe Üniversitesi	47,32	626.227,50 YTL
İstanbul Üniversitesi	43,50	1.070.650,00 YTL
Marmara Üniversitesi	43,28	1.354.748,00 YTL
Gazi Üniversitesi	42,05	1.187.532,75 YTL

Tablo 5’i değerlendirdiğimizde genel yetenek testi beş yıllık bütçe ortalamaları ve beş yıllık net ortalamaları dikkate alındığında bütçeye göre başarının olduğunu söylemek mümkün görünmemektedir. Ankara Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi öğrencilerinin eğitimi için harcanan fakülte bütçesinin İstanbul, Marmara ve Gazi üniversitelerinden daha az olmasına rağmen net ortalamasının yüksek olması dikkat çekmektedir.

Tablo 6. İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri 5 Yıllık Bütçe Ortalaması ve Genel

Yetenek KPSS Başarısızlık Sıralaması

ÜNİVERSİTELER	GENEL YETENEK ORTALAMASI (1997-2001)	BÜTÇE ORTALAMALARI (1997, 1998, 1999, 2000 ve 2001)
Anadolu Üniversitesi	33,18	444.732,50 YTL
İnönü Üniversitesi	33,69	358.437,50 YTL
Cumhuriyet Üniversitesi	33,74	399.162,50 YTL
Atatürk Üniversitesi	33,86	399.030,00 YTL
Niğde Üniversitesi	34,08	205.637,50 YTL

Tablo 6'yı değerlendirdiğimizde beş yıllık bütçe ortalamaları ve beş yıllık genel yetenek testi net ortalamaları dikkate alındığında bütçenin başarısızlıkta etkili olduğunu söylemek mümkün görünmemektedir. Ancak; Niğde Üniversitesi öğrencilerinin eğitimi için harcanan fakülte bütçesinin Anadolu Üniversitesi, İnönü Üniversitesi, Cumhuriyet Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin eğitimi için harcanan fakülte bütçelerinden daha az olmasına rağmen net ortalamalarının yüksek olması dikkat çekmektedir

Tablo 7. İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri 5 Yıllık Bütçe Ortalaması ve Genel Kültür KPSS Başarı Sıralaması

ÜNİVERSİTELER	GENEL KÜLTÜR ORTALAMASI (1997-2001)	BÜTÇE ORTALAMALARI (1997, 1998, 1999, 2000 ve 2001)
Ankara Üniversitesi	35,29	979.769,50 YTL
Hacettepe Üniversitesi	32,51	626.227,50 YTL
İstanbul Üniversitesi	30,08	1.070.650,00 YTL
Gazi Üniversitesi	29,53	1.187.532,75 YTL
Marmara Üniversitesi	28,98	1.354.748,00 YTL

Tabloyu değerlendirdiğimizde genel kültür testi beş yıllık bütçe ortalamaları ve beş yıllık net ortalamaları dikkate alındığında bütçeye göre başarının olduğunu söylemek mümkün görünmemektedir. Ancak, Ankara Üniversitesi öğrencilerinin eğitimi için harcanan fakülte bütçesinin İstanbul, Gazi ve Marmara üniversitelerinden daha az olmasına rağmen net ortalamasının yüksek olması dikkate değerdir.

Tablo 8. İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri 5 Yıllık Bütçe Ortalaması ve Genel Kültür KPSS Başarısızlık Sıralaması

ÜNİVERSİTELER	GENEL KÜLTÜR ORTALAMASI (1997–2001)	BÜTÇE ORTALAMALARI (1997, 1998, 1999, 2000 ve 2001)
Anadolu Üniversitesi	25,25	444.732,50 YTL
Celal Bayar Üniversitesi	25,29	269.550,00 YTL
Balıkesir Üniversitesi	25,44	141.112,50 YTL
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	25,78	119.157,50 YTL
Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi	25,88	265.862,50 YTL

Tablo 8’i değerlendirdiğimizde beş yıllık bütçe ortalamaları ve beş yıllık genel kültür testi net ortalamaları dikkate alındığında bütçenin başarısızlıkta etkili olduğunu söylemek mümkün görünmemektedir. Ancak, Anadolu Üniversitesi öğrencilerinin eğitimi için harcanan fakülte bütçesinin Celal Bayar, Balıkesir, Çanakkale Onsekiz Mart ve Afyonkarahisar Kocatepe üniversiteleri öğrencilerinin eğitimi için harcanan fakülte bütçelerinden daha fazla olmasına rağmen net ortalamalarının düşük olması dikkat çekmektedir.

Tablo 9. İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri 5 Yıllık Bütçe Ortalaması ve İktisat KPSS Başarı Sıralaması

ÜNİVERSİTELER	İKTİSAT ORTALAMASI (1997-2001)	BÜTÇE ORTALAMALARI (1997, 1998, 1999, 2000 ve 2001)
Hacettepe Üniversitesi	7,93	626.227,50 YTL
Gazi Üniversitesi	7,81	1.187.532,75 YTL
Sakarya Üniversitesi	7,02	379.162,50 YTL
Dokuz Eylül Üniversitesi	6,87	712.700,00 YTL
Marmara Üniversitesi	6,75	1.354.748,00 YTL
Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi	5,18	265.862,50 YTL

Tabloyu değerlendirdiğimizde iktisat testi beş yıllık bütçe ortalamaları ve beş yıllık net ortalamaları dikkate alındığında bütçeye göre başarının olduğunu söylemek mümkün görünmemektedir. Ancak, Hacettepe Üniversitesi öğrencilerinin eğitimi için harcanan fakülte bütçesinin Gazi, Dokuz Eylül ve Marmara üniversitelerinden daha az olmasına rağmen net ortalamasının yüksek olması dikkate değer bir durumdur.

Tablo 10. İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri 5 Yıllık Bütçe Ortalaması ve İktisat KPSS Başarısızlık Sıralaması

ÜNİVERSİTELER	İKTİSAT ORTALAMASI (1997–2001)	BÜTÇE ORTALAMALARI (1997, 1998, 1999, 2000 ve 2001)
Anadolu Üniversitesi	4,97	444.732,50 YTL
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	5,25	119.157,50 YTL
Süleyman Demirel Üniversitesi	5,27	267.425,00 YTL
Niğde Üniversitesi	5,32	205.637,50 YTL
Cumhuriyet Üniversitesi	5,50	399.162,50 YTL

Tablo 10’u değerlendirdiğimizde beş yıllık bütçe ortalamaları ve beş yıllık iktisat testi net ortalamaları dikkate alındığında bütçenin başarısızlıkta etkili olduğunu söylemek mümkün görünmemektedir. Ancak; Anadolu Üniversitesi öğrencilerinin eğitimi için harcanan fakülte bütçesinin Çanakkale Onsekiz Mart, Süleyman Demirel, Niğde ve Cumhuriyet üniversiteleri öğrencilerinin eğitimi için harcanan fakülte bütçelerinden daha fazla olmasına rağmen net ortalamalarının düşük olması dikkat çekmektedir.

Tablo 11. İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri 5 Yıllık Bütçe Ortalaması ve İşletme KPSS Başarı Sıralaması

ÜNİVERSİTELER	İŞLETME ORTALAMASI (1997-2001)	BÜTÇE BÜTÇE ORTALAMALARI (1997, 1998, 1999, 2000 ve 2001)
Ankara Üniversitesi	18,34	979.769,50 YTL
Hacettepe Üniversitesi	16,11	626.227,50 YTL
İstanbul Üniversitesi	12,45	1.070.650,00 YTL
Gazi Üniversitesi	12,35	1.187.532,75 YTL
Marmara Üniversitesi	12,02	1.354.748,00 YTL

Tablo 11’i değerlendirdiğimizde işletme testi beş yıllık bütçe ortalamaları ve beş yıllık net ortalamaları dikkate alındığında bütçeye göre başarının olduğunu söylemek mümkün görünmemektedir. Ancak; Ankara Üniversitesi öğrencilerinin eğitimi için harcanan fakülte bütçesinin İstanbul, Gazi ve Marmara üniversitelerinden daha az olmasına rağmen net ortalamasının yüksek olması dikkate değer bir durumdur.

Tablo 12. İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri 5 Yıllık Bütçe Ortalaması ve İşletme KPSS Başarısızlık Sıralaması

ÜNİVERSİTELER	İŞLETME ORTALAMASI (1997-2001)	BÜTÇE ORTALAMALARI (1997, 1998, 1999, 2000 ve 2001)
Niğde Üniversitesi	6,49	205.637,50 YTL
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	6,66	119.157,50 YTL
İnönü Üniversitesi	7,09	358.437,50 YTL
Anadolu Üniversitesi	7,10	444.732,50 YTL
Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi	7,22	265.862,50 YTL

Tablo 12’yi değerlendirdiğimizde beş yıllık bütçe ortalamaları ve beş yıllık işletme testi net ortalamaları dikkate alındığında bütçenin başarısızlıkta etkili olduğunu söylemek mümkün görünmemektedir. Ancak; Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi öğrencilerinin eğitimi için harcanan fakülte bütçesinin İnönü ve Anadolu üniversiteleri öğrencilerinin eğitimi için harcanan fakülte bütçelerinden daha az olmasına rağmen net ortalamasının yüksek olması dikkat çekmektedir.

Tablo 13. İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri 5 Yıllık Bütçe Ortalaması ve Maliye KPSS Başarı Sıralaması

ÜNİVERSİTELER	MALİYE ORTALAMASI (1997-2001)	BÜTÇE ORTALAMALARI (1997, 1998, 1999, 2000 ve 2001)
Ankara Üniversitesi	19,45	979.769,50 YTL

Hacettepe Üniversitesi	16,88	626.227,50 YTL
Gazi Üniversitesi	16,24	1.187.532,75 YTL
İstanbul Üniversitesi	14,61	1.070.650,00 YTL
Marmara Üniversitesi	14,37	1.354.748,00 YTL

Tabloyu değerlendirdiğimizde maliye testi beş yıllık bütçe ortalamaları ve beş yıllık net ortalamaları dikkate alındığında bütçeye göre başarının olduğunu söylemek mümkün görünmemektedir. Ankara Üniversitesi öğrencilerinin eğitimi için harcanan fakülte bütçesinin Gazi, İstanbul ve Marmara üniversitelerinden daha az olmasına rağmen net ortalamasının yüksek olması dikkate değer bir durumdur.

Tablo 14. İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri 5 Yıllık Bütçe Ortalaması ve Maliye KPSS Başarısızlık Sıralaması

ÜNİVERSİTELER	MALİYE ORTALAMASI (1997–2001)	BÜTÇE ORTALAMALARI (1997, 1998, 1999, 2000 ve 2001)
Niğde Üniversitesi	9,10	205.637,50 YTL
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	9,72	6.750,00 YTL
İnönü Üniversitesi	9,82	358.437,50 YTL
Atatürk Üniversitesi	10,21	399.030,00 YTL
Cumhuriyet Üniversitesi	10,39	399.162,50 YTL

Tablo 14'ü değerlendirdiğimizde beş yıllık bütçe ortalamaları ve beş yıllık maliye testi net ortalamaları dikkate alındığında bütçenin başarısızlıkta etkili olduğunu söylemek mümkün görünmemektedir. Ancak; Ondokuz Mayıs Üniversitesi öğrencilerinin eğitimi için harcanan fakülte bütçesinin Niğde Üniversitesi öğrencilerinin eğitimi için harcanan fakülte bütçelerinden çok daha az olmasına rağmen net ortalamasının yüksek olması dikkat çekmektedir. Ayrıca; Atatürk ve Cumhuriyet üniversiteleri bütçelerinin eşit olması ancak Cumhuriyet Üniversitesi öğrencilerinin maliye testi net ortalamalarının Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin maliye testi net ortalamalarından yüksek olması dikkat çekmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sadece fakülte bütçelerinin ya da öğrencilerin eğitim öğretilimi için kullanılan paranın başarı için tek unsur olamayacağını; sadece öğrenci başarısına etki eden faktörlerden birisi sayılabileceği gerçeğini ortaya koymaktadır.

Araştırma kapsamında kullanılan finansman ile ortak bölümlerin KPSS sonuçları değerlendirildiğinde fazla bütçe kullanan üniversitelerin öğrencileri daha az bütçe kullanan üniversite öğrencilerinden daha başarılı olarak gözükmemektedir.

Özellikle her fakültenin özel alan bilgisini ölçen sorularda KPSS sınavlarından elde ettiği sonuçlar arasında anlamlı farklılık görülmemektedir. Ancak öğrenci sayılarındaki değişiklikler, üniversitenin konumluk yeri vs. sebeplere bağlı olarak bazı üniversitelerin öğrencilerinin sonuçları arasında anlamlı farklılıkların olduğunu da söyleyebiliriz.

Özellikle üniversitelerin kuruldukları şehir, öğrencilerin yöre halkıyla bütünleşebilmesi, sosyal hayat, üniversitenin bulunduğu şehrin insanların öğrencilere bakış açısı ve yaklaşımı, akademik yaşam, kütüphane ve ulaşım hizmetleri, tiyatro ve sinema etkinlikleri, üniversitelerdeki öğretim elemanı sayısı ya da öğrenci başına düşen öğretim elemanı sayısı, dersliklerdeki fiziki durum ve teknolojik

yatırımlar vs etkenler öğrenci başarısına etki edebilecek faktörlerden bazılarıdır.

Araştırma sadece kurum başarısı ya da öğrenci başarısını kullanılan "bütçe" etkilemekte midir? Sorusuna cevap aradığından öğrenci başarısını etkileyen diğer unsurlarla ilgili farklı araştırmalar yapılmalıdır. Bu araştırmanın da bu konuda yapılacak farklı araştırmalara ışık tutması ümit edilmektedir.

KAYNAKLAR

Akalın, G., 1980, Yükseköğretim Karma Malına Maliyet- Fayda Analizinin

Uygulanması, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Yayınları, Ankara.

Akalın, G., 1981, Kamu Ekonomisi, Akçağ Yayınları, Ankara Üniversitesi Siyasal

Bilimler Fakültesi, Ankara.

Akalın, G., 1997, Üniversite Harçları: Türkiye’de Yükseköğretim Hizmetinin

Fiyatlandırılması, Amme İdaresi Dergisi, 30(3), s. 15-18.

Akkutay, Ü., 2002, Milli Eğitimde Yabancı Uzman Raporları, Ümit Vakfı Yayınları,

Ankara.

Akyüz, Y., 1993, Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 1993’e), 4. Baskı, Kolej Yayınları,

İstanbul.

Akyüz, Y., 2001, Türk Eğitim Tarihi, Genişletilmiş 8. Baskı, Alfa, İstanbul.

Ata, H. A., 1998, Yükseköğretim Finansman Sorunu ve Yeniden Yapılanma, Yüksek

Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya, (Yayınlanmamış).

Atkinson, A. B., 1975, The Economics of Inequality, Clarendon Pres, Oxford.

Başaran, İ. E., 1993, Türkiye Eğitim Sistemi, Gül Yayınevi, Ankara.

Başaran, İ. E., 1993, Eğitim Yönetimi, Gül Yayınevi, Ankara.

Beerens, E., Higher Education in Austria, Country Report, Center for Higher Education Policy Studies, (27.08.2006).

Benson, C. ve G. Psacharopoulos (Ed.) , 1987, Educational Financing, Economics of

Education Research and Studies, s. 424.

Blaug, M., 1983, Distributional Effects of Higher Educational Subsidies, Economics of

Education Reviews 2(3), s. 121.

Bowles, F., 1976, Yükseköğretime Giriş, Çev.: N. Sarı, Ankara.

Çetinkaya, T., Yükseköğretimin Amacı,

<http://www.fem.com.tr/haberler/goster/asp?yaziid=3325>

(12,07.2006).

Dimitrova, S., Education in Bulgaria,

[http://see-educoop.net/education_in/pdf/edu_in-bul-en1-](http://see-educoop.net/education_in/pdf/edu_in-bul-en1-t01.pdf)

[t01.pdf](http://see-educoop.net/education_in/pdf/edu_in-bul-en1-t01.pdf) (27.08.2006).

Doğramacı, İ., 1996, Yükseköğretimin Gelişimi- Üniversite Yönetiminde Özerklik ve

Demokrasi, Yeni Türkiye, (7), s. 341.

Douglas, A. ve Ziderman, A., 1992, Financing Universities in Developing Countries,

TheWorld Bank, The Falmer Press.

Duran, M., 1988, Yükseköğretim Harcamalarının Finansmanı ve Etkinliği, III. Türkiye

Maliye Eğitimi Sempozyumu, Acar Matbaacılık, İstanbul, s. 122.

Education at Glance, Average Duration of Tertiary Studies, www.oecd.org/edu/eag2005

(27.08.2006)

Ekinci, E., 1999, Yükseköğretimin Finansmanına Öğrenci Katılımını Öngören

Yaklaşımların Gerekçelerine İlişkin Öğrenci Görüşleri,
Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara,
(Yayınlanmamış).

Erdem, A. R., 2004, Türkiye’de Yükseköğretim ve Değişimi, Bilim-
Eğitim ve Düşünce

Dergisi, 4(2), [http://www.universite-
toplum.org/text.php3?id=190](http://www.universite-toplum.org/text.php3?id=190) (23.07.2006)

Ergün, M., Atatürk Devri Türk Eğitim Tarihi,

<http://www.egitim.aku.edu.tr/ata3.htm> (17.04.2006).

Eurydice, Focus on the Structure of Higher Education in Europe
2004/05,

www.eurydice.org (27.08.2006).

Fidan, N. ve Erden M., 1993, Eğitime Giriş, Meteksan, Ankara.

Geiger, R. L., 1988, Public and Private Sectors in Higher Education:
A Comparison of

International Pattern, Higher Education, 17, s. 167- 168.

Georgieva, P., 2002, Higher Education in Bulgaria, UNESCO.

Gürüz, K. vd., 1994, Türkiye’de ve Dünyada Yükseköğretim,
TÜSİAD, İstanbul.

Güvenç, B., History of Turkish Education,

<http://www.yok.gov.tr/webeng/histoedu/histtred.html>

(09.07.2006).

Hesapçioğlu, M., 1994, İnsan Kaynakları Yönetimi ve Ekonomisi,
Beta Yayınları,

İstanbul.

Hansen, W. L. ve Weisbord B. A., 1969, The Distribution of the Cost and Benefits of

Public Higher Education: The Case of California, Journal of Human Resources,

4(2), s. 176 - 191.

Higher Education in Austria, Federal Ministry for Education, Science and Culture,

http://www.bmbwk.gv.at/universitaeten/pm/pub1/Higher_Education_in_Aust6820.xml (27.08.2006).

Higher Education Reform, Federal Ministry of Education and Research,

<http://bmbf.de/en/655.php> (30.08.3006).

Higher Education in Germany, Federal Ministry of Education and Research,

<http://bmbf.de/en/892.php> (30.08.3006).

İnan, N., 1988, Üniversite ve Yükseköğretim Kavramı Açısından Türkiye'deki

Gelişmeler, Türk Eğitim Derneği Yayınları, Ankara.

Kaiser, F., Higher Education in France, Center for Higher Education Policy Studies,

<http://www.utwente.nl/cheps/documenten/france.pdf>

(27.08.2006).

Kaptan, S., 1986, Türkiye'de Yükseköğretim Reformu ve İnsan Gücü Potansiyeli, Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara.

Karacaoğlu, Ö. C. ve Çabuk, B., 2002, İngiltere ve Türkiye Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılması, Milli Eğitim Bakanlığı Dergisi, sayı 155-156.

<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/155-156/karacaoğlu.htm> (21.06.2006)

Karataş, Ş., 1996, Bugünden Yarına Üniversiteler, Yeni Türkiye, 96 (7), s. 327.

Kılıç, R., 1999, Türkiye'de Yükseköğretimin Finansmanı, Süleyman Demirel Üniversitesi, İİBF Dergisi, s. 59.

Korkut, H., 1984, Türk Üniversiteleri ve Üniversite Araştırmaları, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara.

Meray, S., 1971, Üniversite Kavramları ve Modelleri, Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi,
26(1), s. 13.

OECD Factbook 2006: Economic, Environmental and Social Statistics,

<http://stats.oecd.org/WBOS/ViewHTML.aspx?QueryName=182&QueryType=View&Lang=en> (27.08.2006).

OECD, Thematic Review of the First Years of Tertiary Education, Country Note: United Kingdom,

<http://www.oecd.org/dataoecd/0/5/1916564.pdf> (27.08.2006).

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi, 1997, 1997- ÖSYS Yükseköğretim

Programlarının Merkezi Yerleştirmedeki En Küçük ve En Büyük Puanları: ÖSS

Puanlarının Dağılımları (Yığınsal), ÖSYM Yayınları, Ankara.

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi, 1998, 1998- ÖSYS Yükseköğretim

Programlarının Merkezi Yerleştirmedeki En Küçük ve En Büyük Puanları: ÖSS

Puanlarının Dağılımları (Yığınsal), ÖSYM Yayınları, Ankara.

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi, 2000, 2000- ÖSYS Yükseköğretim

Programlarının Merkezi Yerleştirmedeki En Küçük ve En Büyük Puanları: ÖSS

Puanlarının Dağılımları (Yığınsal), ÖSYM Yayınları, Ankara.

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi, 2001, 2001- ÖSYS Yükseköğretim

Programlarının Merkezi Yerleştirmedeki En Küçük ve En Büyük Puanları: ÖSS

Puanlarının Dağılımları (Yığınsal), ÖSYM Yayınları, Ankara.

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi, 2001, Yükseköğretim Programlarına Göre

Kamu Personel Seçme Sınavı Sonuçları Lisans Mezunları (2001-KPSS Temmuz

Dönemi), ÖSYM Yayınları, Ankara.

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi, 2002, Yükseköğretim Programlarına Göre

Kamu Personel Seçme Sınavı Sonuçları Lisans Mezunları (2002-KPSS Temmuz

Dönemi), ÖSYM Yayınları, Ankara.

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi, 2004, Yükseköğretim Programlarına Göre

Kamu Personel Seçme Sınavı Sonuçları Lisans Mezunları (2004-KPSS Temmuz

Dönemi), ÖSYM Yayınları, Ankara.

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi, 2005, Yükseköğretim Programlarına Göre

Kamu Personel Seçme Sınavı Sonuçları, ÖSYM Yayınları, Ankara.

Öztaş, İ., Üniversitelerin Yeni Öğretim Döneminde Eğitim Modelleri Sorgulanmalıdır,

<http://www.netyorum.com/sayi/162/20050406-08>

(22.02.2006).

Psacharopoulos, G. ve Woodhall M., 1985a, Education for Development, The World Bank.

Psacharopoulos, G. ve Woodhall M., 1985b, Education for Development: An Analysis of Investment Choices, World Bank Press, 1986, Washington.

Resmi Gazete, 2547 Sayılı Yükseköğretim Teşkilat Kanunu, 16.11.1981 gün ve 17506 sayılı, <http://www.ajanstuba.com.tr> (14.07.2006)

Resmi Gazete, 3201 Sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu, 12.06.1937 gün ve 3629 sayılı, <http://www.ajanstuba.com.tr> (20.04.2006).

Sarı, R., Yükseköğretim Sistemimiz ve Üniversitelerimiz-1, <http://www.ilkadimdergisi.com/148/kapak-rasitsari.htm> (29.06.2006).

Serbest, F., 1997, Türk Yükseköğretiminde Finansman Politikaları (1984- 1994); Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu, (yayınlanmamış).

Schaferbarthold, D., 1999, The Financing and Cost of Studies in Germany, European Journal of Education, 34(1).

T. C. Maliye Bakanlığı, 1996, 1997 Yılı Bütçe Gerekçesi, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.

T. C. Maliye Bakanlığı, 1997, 1998 Yılı Bütçe Gerekçesi, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.

T. C. Maliye Bakanlığı, 1998, 1999 Yılı Bütçe Gerekçesi, Türk Tarih Kurumu

Basımevi, Ankara.

T. C. Maliye Bakanlığı, 1999, 2000 Yılı Bütçe Gerekçesi, Türk Tarih Kurumu

Basımevi, Ankara.

T. C. Maliye Bakanlığı, 2000, 2001 Yılı Bütçe Gerekçesi, Türk Tarih Kurumu

Basımevi, Ankara.

T. C. Maliye Bakanlığı, 2001, 2002 Yılı Bütçe Gerekçesi, Ankara Üniversitesi

Basımevi, Ankara.

T. C. Maliye Bakanlığı, 2002, 2003 Yılı Bütçe Gerekçesi, Türk Tarih Kurumu

Basımevi, Ankara.

Türkiye Diyanet Vakfı, 1996, Türkiye’de Eğitim Sistemi Alternatif Perspektif, Ankara.

Tilak Jandhyala B. G., 1993, Financing Higher Education in India: Principles ,Practice

and Policy Issues, Higher Education, (26), s. 43- 67.

Tilak, J. B. G., 1997, The Dilemma of Reforms in Financing Higher Education in India,

Higher Education Policy, 10(1), s. 13-14.

Tural, N., 1995, Çeşitli Ülkelerde Yükseköğretimin Parasal Kaynakları, Eğitim

Yönetimi, 1(2), s. 293.

- Tural, N. K., 2002, Eğitim Finansmanı, Anı Yayınları, Ankara.
- Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu, (2004), Ankara, Yükseköğretim Kurulu,
<http://www.yok.gov.tr> (16.05.2006).
- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, 1996, Bilim Teknoloji ve Üniversiteler, Ankara.
- Ülken, H. Z., 1969, Eğitim Krizinin Kökleri, Eğitim Fakültesi Dergisi, 8(1-4), s. 9.
- Ünal, I., 1995, Yükseköğretimde Finansman Sorununun Nitelik ve İstihdam Sorunlarıyla Etkileşimi, Eğitim Yönetimi, 1(3), s. 308.
- Ünal, I., 1996, Eğitim ve Yetiştirme Ekonomisi, Epar Yayınları, Ankara.
- Vossensteyn, H., Student Financial Support, Center for Higher Education Policy Studies
<http://www.utwente.nl/cheps/publications> (27.08.2006).
- Woodhall, M., 1987, Economics of Education a Review, Economics of Education Research and Studies, s. 413.
- Winkler, D. R., 1989, Decentralization in Education: An Economic Perspective, The World Bank, Policy, Planning and Research Working Paper, March, WPS 143, Washington.
- YÖK (Yükseköğretim Kurumu), 1996, Türk Yükseköğretim Sistemi, Ankara.
- Yükseköğretim Kanunu,
<http://www.hukuki.net/kanun/2547.15.text.asp> (28.09.2006).
http://www.alomaliye.com/bkk_2005_8985_yok_ucret.htm
(28.08.2006)
<http://www.bmbwk.gv.at/fremdsparchig/en/unit/English> (27.08.2006).
<http://www.destatis.de/basis/d/biwiku/hochtab3.htm> (27.08.2006).

http://ec.europa.eu/education/policies/educ/bologna/bologna_en.html
(27.08.2006).

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/index_en.html (27.08.2006).

<http://www.egitimciyiz.com/modules/sections/index.php?op=viewarticle&artid=22>
(22.02.2006).

<http://www.eurydice.org/Eurybase/Application/frameset.asp?country=BG&language=EN> (27.08.2006)

<http://www.eyturkgencligi.com/detay.asp?hid=1707> (22.06.2006).

<http://www.gse.buffalo.edu/org/IntHigherEdFinance/> (27.08.2006).

http://www.harpak.tsk.mil.tr/sol_menu/SKA.htm (22.06.2006).

http://www.harpak.tsk.mil.tr/sol_menu/MGA.htm (27.06.2006).

http://www.harpak.tsk.mil.tr/sol_menu/KHA.htm (06.06.2006).

http://www.harpak.tsk.mil.tr/sol_menu/DHA.htm (22.06.2006).

http://www.harpak.tsk.mil.tr/sol_menu/HHA.htm (22.06.2006).

http://www.harpak.tsk.mil.tr/sol_menu/enstitu.htm (23.06.2006).

<http://www.kho.edu.tr/khobilgi/index1.htm> (23.06.2006).

http://meinen.mnii.gov.pl/meinen/index.jsp?place=Menu06&news_cat_id=313&layout=2 (27.08.2006).

<http://www.minocw.nl/english/publications/2004.html> (27.08.2006).

<http://www.ogm.gov.tr/APKBulten/Ayrinti.asp?BultenNo=3>
(27.08.2006)

<http://www.pa.edu.tr/tr/baskanlik/index.php?sayfa=1> (22.06.2006).

<http://www.tdk.org.tr/tdksozluk/sozbul.asp?kelime=%FCniversite>
(12.06.2006).

<http://www.unesco.org/iau/onlinedatabases/> (27.08.2006).